

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskasnliet.se

Remissvar från Linköpings universitet gällande Remiss av Statens skolverks redovisning av uppdrag om ett nationell professionsprogram (dnr U2024/01380)

Linköpings universitet (LiU) har beretts tillfälle att yttra sig över Remiss av *Statens skolverks redovisning av uppdrag om ett nationell professionsprogram* (dnr U2024/01380, LiU-2024-03386) och lämnar följande synpunkter.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis har LiU följande synpunkter på remissen:

Vikten av att fokus är på stärkt yrkeskompetens och stärkt undervisningskvalitet

- LiU framhåller vikten av att fokus för professionsprogrammet bör vara på stärkt yrkeskompetens och stärkt undervisningskvalitet, mer tydligt än vad som nu framgår i det liggande förslaget.

Vikten av att värna värdet av lärarexamen

- LiU framhåller vikten av att värna värdet av en lärarexamen och att stora lärargrupper redan har grundläggande behörighet till forskarutbildning i sin lärarexamen.

Krav på lärarlegitimation och att vara verksam i yrket

- LiU tillstyrker skapandet av tre meriteringsnivåer som benämns 1, 2 och 3.
- LiU tillstyrker att lärare ska vara legitimerad och verksam i yrket vid ansökan om meritering.

Krav på yrkeserfarenhet

- LiU förordar tre års yrkeserfarenhet för meriteringsnivå 1.
- LiU tillstyrker sex års yrkeserfarenhet för meriteringsnivå 2 och 3.

Krav på särskild tidsordning för uppfyllande av meriteringsnivåerna

- LiU avstyrker att kraven för meriteringsnivå 1 och 2, såväl kurser som yrkeserfarenhet, måste ha genomförts *efter* den behörighetsgivande

examen. Förslaget riskerar annars att missgynna en väsentlig del av rekryteringsbasen för Sveriges lärarförsörjning.

- LiU tillstyrker avsaknaden av krav på specifik ordningsföljd för meriteringsnivå 3.
- LiU framhåller vikten av att professionsprogrammet inte utformas så att det missgynnar grupper som yrkesväxlar senare i livet genom t ex VAL eller KPU. Inom viktiga lärargrupper som tex ämneslärare i STEM-ämnen går många en annan väg än de långa lärarprogrammen. Kravet på att meriteringen ska ligga efter lärarexamen missgynnar dessa grupper och riskerar att försvåra rekryteringen av STEM-lärare.

Omfattning av poängkrav för meriteringsnivå 1 och 2.

- LiU tillstyrker att kravet på meriteringsnivå 1 ska omfatta 15 hp utöver den behörighetsgivande examen.
- LiU anser att en lägre nivå än 60 hp bör övervägas för meriteringsnivå 2.

Fördelning mellan reguljär utbildning och uppdragsutbildning för meriteringsnivå 1.

- LiU avstyrker att 15 hp för meriteringsnivå 1 måste fördelas 7,5 hp uppdragsutbildning och 7,5 hp reguljär utbildning. Innehållet i utbildningen, och inte formen, bör vara i fokus.
- LiU förordar att kravet för meriteringsnivå 1 omfattar 15 hp, vilket kan uppnås inom reguljär utbildning och/eller uppdragsutbildning.

Övergångsbestämmelse för meriteringsnivå 1

- LiU tillstyrker den föreslagna tidsbegränsad övergångsbestämmelsen för meriteringsnivå 1.

Krav på 30 hp på avancerad nivå för meriteringsnivå 2.

- LiU avstyrker kravet på 30 hp på avancerad nivå för meriteringsnivå 2, eftersom fokus ska vara på undervisningskvalitet och inte på att sikta mot en generell examen.

Utpekade ämnesområden

- LiU tillstyrker att såväl fördjupning som breddning och specialisering ska kunna ingå i den nationella strukturen.
- LiU tillstyrker att kurser som ger breddad behörighet ingår.
- LiU avstyrker att professionsprogrammet låses fast vid ett antal utpekade huvudområden, då kursernas innehåll och inte dess huvudområdesetikett är avgörande för om de leder till stärkt kvalitet i undervisning och stärkt yrkeskompetens.

Meritering genom praktiktäna forskning

- LiU tillstyrker att insatser inom praktiktäna forskning räknas som meriterande.
- LiU ser behov av översyn av förslaget att insatsen i praktiktäna forskning alltid ska motsvara just 7,5 hp.

- LiU framhåller vikten av att populärvetenskapliga och professionsvetenskapliga publiceringar räknas som meriterande för att resultaten ska spridas inom lärarkåren.

Uppdragsutbildningar

- LiU tillstyrker att programmet omfattar såväl reguljär utbildning som uppdragsutbildning. Det är inte formen för utbildningen utan dess innehåll och kvalitet som avgör om det leder till stärkt undervisningskvalitet.
- LiU anser att uppdragsutbildning som görs på uppdrag av huvudmännen också ska omfattas i strukturen.
- LiU framhåller vikten av kvalitet i uppdragsutbildningarna, för att kunna uppnå stärkt undervisningskvalitet och för att värna programmets legitimitet.
- LiU framhåller vikten av transparenta processer i Skolverkets förberedelse för och upphandling av uppdragsutbildning.
- LiU framhåller att antalet platser på VAK måste stå i proportion till efterfrågan.
- LiU ställer sig positivt till att olika inriktningar av VAK tas fram för olika lärargrupper.

Behov av särskilda insatser för specifika lärargrupper

- LiU tillstyrker att det kan behövas särskilda insatser för t ex gruppen yrkeslärare och grundlärare i fritidshem.

Struktur för samarbete mellan Skolverket och lärosätena

- LiU tillstyrker att det fortsatt finns behov för ett forum för samverkan mellan Skolverket och lärosätena.
- LiU framhåller vikten av att lärosätetsrepresentanter till detta forum utses i transparenta processer, att det är tydliga mandatperioder och att det är rotation mellan vilka lärosäten som är representerade.

Utgångspunkter

LiU ställer sig positiv till införandet av ett nationellt professionsprogram för lärare och förskollärare. LiU ser positivt att på detta sätt förbättra såväl lärares som förskollärares karriärmöjligheter, samt öka kvalitet i undervisningen. I det fortsatta remissvaret kommer ordet lärare att användas för att inkludera både lärare och förskollärare.

LiU vill redan inledningsvis framhålla att den stora utmaningen för att professionsprogrammet ska kunna bli verklighet är att lösa frågan om resurser för kompetensutveckling på huvudmannanivå. Om det inte finns resurser för kompetensutveckling så kommer inte programmet att kunna realiseras och de avsedda effekterna uteblir.

Även lärosätena är i behov av resursförstärkning för forskning. För att klara att bygga alla delar i professionsprogrammet på vetenskaplig grund krävs en

omfattande utbildningsvetenskaplig forskning av internationellt hög kvalitet, vilket är resurskrävande.

LiU vill också poängtera vikten av det som bara nämns alltför kort och översiktligt i rapporten (t ex s 34); vikten av att professionsprogrammet systematiskt utvärderas och att det revideras om utvärderingen visar på behov av det.

Nedanstående utgångspunkter är centrala för LiU:s ställningstaganden till förslagets olika delar:

1. *Professionsprogrammet måste ha som syfte och fokus att stärka undervisningen i klassrummet.* Det skrivs också på ett övergripande plan i rapporten, men vissa delar i förslaget saknar den tydliga anknytningen till detta vilket vi återkommer till nedan.
2. *Professionsprogrammet måste utformas utifrån det faktum att det idag finns flera olika vägar in i läraryrket.* Förslaget bygger tydligt på utgångspunkten att det finns *en* väg att bli lärare (figur 1 s 41), men dagens lärarförsörjning ser inte ut så. Det finns idag en stor mångfald av vägar för att bli lärare och staten har under flera år skapat vägar för att uppmuntra till yrkesväxling till lärare från andra yrkesgrupper. Satsningarna (såsom VAL, försöksverksamhet med förkortad KPU etc) har varit mycket framgångsrika och en stor andel av Sveriges lärare utbildas på andra vägar än genom de långa utbildningarna. Att i ett sådant läge införa ett professionsprogram som inte alls tar hänsyn till dessa grupper och missgynnar deras karriärmöjligheter vore direkt kontraproduktivt.
3. *Professionsprogrammet måste ha en legitimitet i lärarkåren.* Utan legitimitet bland lärarna faller programmet och delar i förslaget som undergräver legitimiteten behöver därför justeras.
4. *Professionsprogrammet måste i sin utformning värna, inte nedvärdera värdet av lärarexamen.* Lärarprofessionen stärks inte av att lärarexamen undervärderas. I rapporten finns en underliggande nedgradering av lärarexamen i relation till generell examen. Lärare har redan en akademisk examen, och om professionsprogrammet styrs in mot att lärare utöver det också ska sträva efter en generell masterexamen så bidrar inte det till att stärka lärarprofessionen, utan tvärtom till att undergräva värdet av lärarexamen (jmf regeringens ställningstagande i propositionen 2009/10:89).

Vikten av att fokus är på stärkt yrkeskompetens och stärkt undervisningskvalitet

- LiU framhåller vikten av att fokus för professionsprogrammet bör vara på stärkt yrkeskompetens och stärkt undervisningskvalitet, mer tydligt än vad som nu framgår i det liggande förslaget.

LiU anser att fokus för professionsprogrammet bör vara på stärkt yrkeskompetens och stärkt undervisningskvalitet, något som LiU uppfattar har tonats ner i

föreliggande förslag. Av rapporten framgår inte hur en ytterligare akademisk examen i form av en generell examen skulle stärka lärares yrkeskompetens eller undervisningens kvalitet. Då inte en tydlig sådan koppling kan visas bör denna del tonas ner och inte göras till utgångspunkt i utformningen av professionsprogrammet.

Även läsningen vid vissa huvudområden kan släppas om inte generella examina är i fokus. Det finns i lärosätenas reguljära utbud många kurser i relevanta områden som ytterligare fördjupar lärares yrkeskompetens, utan att dessa kurser ingår i ett huvudområde och avser vara en del i en generell examen.

Vikten av att värna värdet av lärarexamen

- LiU framhåller vikten av att värna värdet av en lärarexamen och att stora lärargrupper redan har grundläggande behörighet till forskarutbildning i sin lärarexamen.

Flera lärare uppfyller redan grundläggande behörighet till forskarutbildning genom sin lärarexamen. De behöver inte sträva efter att uppnå detta genom ytterligare en akademisk examen. För de lärare som inte har det i sin utbildning, så som förskollärare, grundlärare fritidshem och yrkeslärare, eller andra lärargrupper med äldre examina, är det mycket bra att professionsprogrammet ger en hjälp att komma vidare till den behörigheten. Det ställer sig LiU positivt till. Men att strävan efter behörighet till forskarutbildning görs till en grund för hela utformningen av programmet leder till en inriktning som LiU avstyrker ifrån.

LiU påminner om skrivningarna i proposition 2009/10:89 ”Bäst i klassen – en ny lärarutbildning”, där nuvarande lärarutbildning beslutades och där dubbla examina avskrevs bland annat med motiveringen att det befarades att det skulle ge uttryck för att ”yrkesexamen i sig inte skulle ha samma status som den generella examen, eller att tydligheten i nivåplacering inte skulle vara densamma för yrkesexamen” (s 13). LiU menar att förslaget i Skolverkets rapport har tagit sin utgångspunkt i just en sådan statusnedvärdering av lärarutbildningen och avstyrker en sådan utgångspunkt.

Krav på lärarlegitimation och att vara verksam i yrket

- LiU tillstyrker skapandet av tre meriteringsnivåer som benämns 1, 2 och 3.
- LiU tillstyrker att lärare ska vara legitimerad och verksam i yrket vid ansökan om meritering.

LiU är positivt till de tre nivåerna och att de benämns ett, två och tre. LiU instämmer i bedömningen i rapporten att de tidigare föreslagna begreppen blir svåra att hantera.

LiU stödjer också förslaget att lärare ska, vid ansökan till meritering på de olika nivåerna, vara legitimerade och verksamma i yrket.

Krav på yrkeserfarenhet

- LiU förordar tre års yrkeserfarenhet för meriteringsnivå 1.
- LiU tillstyrker sex års yrkeserfarenhet för meriteringsnivå 2 och 3.

I rapporten föreslås 6 års yrkeserfarenhet för meriteringsnivå 1, och eftersom den ligger till grund för övriga nivåer så blir det därmed sex års erfarenhet även för dem. Det motiveras utifrån att lärare då har undervisat två treårs perioder.

LiU ställer sig positiv till att utgå från treårsperioder. Men LiU ifrågasätter om det ska behövas två treårsperioder för meriteringsnivå 1. Det är viktigt att professionsprogrammet ger karriärutvecklingsmöjligheter även för den som yrkesväxlar till lärare sent i yrkeslivet och har en kortare lärarkarriär. Genom att ställa kravet på en treårsperiod för meriteringsnivå 1, kan karriärstegen påbörjas tidigare. Däremot anser LiU att kravet på sex års yrkeserfarenhet ska ligga kvar för meriteringsnivå 2 och 3.

Krav på särskild tidsordning för uppfyllande av meriteringsnivåerna

- LiU avstyrker att kraven för meriteringsnivå 1 och 2, såväl kurser som yrkeserfarenhet, måste ha genomförts *efter* den behörighetsgivande examen. Förslaget riskerar annars att missgynna en väsentlig del av rekryteringsbasen för Sveriges lärarförsörjning.
- LiU tillstyrker avsaknaden av krav på specifik ordningsföljd för meriteringsnivå 3.
- LiU framhåller vikten av att professionsprogrammet inte utformas så att det missgynnar grupper som yrkesväxlar senare i livet genom t ex VAL eller KPU. Inom viktiga lärargrupper som t ex ämneslärare i STEM-ämnen går många en annan väg än de långa lärarprogrammen. Kravet på att meriteringen ska ligga efter lärarexamen missgynnar dessa grupper och riskerar att försvåra rekryteringen av STEM-lärare.

LiU är starkt kritisk till förslaget att all meritering måste ligga efter lärarexamen. LiU menar att fokus måste vara på stärkt yrkeskompetens och stärkt undervisningskvalitet. Det relevanta för undervisningens kvalitet måste vara vilken kunskap och förmåga läraren besitter, inte när eller i vilken ordning denna kunskap har inhämtats. I rapporten visas inga belägg för att tiden för när en utbildning eller erfarenhet har uppnåtts påverkar utfallet i form av stärkt undervisningskvalitet.

Även avsaknaden av samma krav på ordningsföljd för att uppnå meriteringsnivå 3 (där ingen tidsaspekt finns) visar att man i rapporten inte har lagt fram något övertygande argument för att ordningen har en avgörande betydelse. Kunskap måste värderas likvärdigt oavsett när en kurs läses. Det blir inte rättssäkert om vissa deltagare i en och samma reguljära kurs får räkna den som meriterande i professionsprogrammet, medan andra, som har uppnått exakt samma lärandemål, inte får räkna in det för att det ligger före deras lärarexamen. Den typen av rättsosäkerhet undergräver professionsprogrammets legitimitet.

Argumentet i Skolverkets rapport för att meriteringsnivå 2 ska läsas efter examen är att behov av kompetensutveckling ska grundas i skolornas kvalitetsarbete och identifierade behov (se figur 3 s 50). Lärarna ska utifrån identifierade behov läsa kurser inom professionsprogrammet och dessa ska komma skolan till del. Tanken är god, men det skulle krävas att lärarna ”direkt” kan läsa önskade kurser och att dessa ska komma skolan till del. Så kommer det inte fungera. Denna teoretiska tanke stämmer heller inte med lärarnas mobilitet.

Förslaget utgår från antagandet att alla lärarstudenter går den traditionella vägen lång lärarutbildning- introduktionsperiod – lärartjänst. Många går dock betydligt krokigare vägar: yrkesväxlar senare i livet, har lärarerfarenhet innan de påbörjar lärarutbildningen, har gått pedagogiska kurser innan lärarexamen etc. Dessa grupper är inga ”små undantag”. De utgör väsentlig rekryteringsbas för Sveriges lärarförsörjning och de riskerar att missgynnas i förslagets nuvarande utformning där bara det som ligger efter lärarexamen räknas.

Det finns ingen nationell statistik över fördelning mellan de olika vägarna att bli lärare. I UKÄ:s rapport 2018:16 som är en första delutvärdering av VAL II-projektet uppskattas att 6-8% av lärarna examineras genom VALII (s 40). Det är således en relativt stor andel, bara inom VAL-projektet. Om man tittar på alla olika vägar till läraryrket och inkluderar ULV, KPU, försöksverksamheten med förkortad KPU så blir andelen självklart ännu större. Särskilt för specifika lärargrupper. I en rapport från 2023 om KPU lyfter UKÄ fram KPU:s mycket stora betydelse för lärarförsörjning inom STEM-ämnena:

Det finns stora skillnader mellan KPU och det reguljära ämneslärarprogrammet när det kommer till vilka ämnen de examinerade studenterna är behöriga att undervisa i. En relativt hög andel av studenterna från det reguljära ämneslärarprogrammet är behöriga att undervisa i historia, religion, engelska och svenska. *Bland KPU-studenterna är andelen som är behöriga att undervisa inom teknik och flera naturvetenskapliga ämnen däremot flera gånger högre. Detta tillsammans med att KPU-studenterna utgör cirka en fjärdedel av alla nybörjarstudenter på ämneslärarprogrammet och har en relativt hög examensfrekvens indikerar att KPU-studenterna utgör en betydande del av rekryteringsbasen inom dessa ämnen. I matematik, ett ämne inom vilken lärarbristen bedöms bli stor, finns en hög andel behöriga inom båda grupperna.*

(Kompletterade pedagogiskutbildning bidrar till fler ämneslärare, UKÄ rapport 2023:21 s 16-17, vår kursivering)

Det råder stor brist på behöriga lärare inom STEM-ämnena och för att klara det behovet behöver det vara attraktivt att yrkesväxla från t ex ingenjör till lärare. Då kan vi inte samtidigt skapa professionsprogram som missgynnar de grupper som kommer en annan väg in i läraryrket, en väg som för ämneslärare inom STEM-ämnena är mer huvudväg än undantag. Det vore också kontraproduktivt i relation

till de satsningar som görs kopplat till försöksverksamheten med förkortad KPU, där fokus är just på att ge ökade möjligheter till yrkesväxling.

Omfattning av poängkrav för meriteringsnivå 1 och 2.

- LiU tillstyrker att kravet på meriteringsnivå 1 ska omfatta 15 hp utöver den behörighetsgivande examen.
- LiU anser att en lägre nivå än 60 hp bör övervägas för meriteringsnivå 2.

LiU är tveksam till om 60 hp är en rimlig kravnivå för meriteringsnivå 2. Nivån verkar främst vara motiverad utifrån kravnivåer kopplade till generell examen, vilket LiU inte anser är rätt utgångspunkt. Om utgångspunkten istället är undervisningskvalitet så är svaret inte lika självklart 60 hp. LiU anser därför att en lägre nivå än 60 hp bör övervägas för meriteringsnivå 2.

Fördelning mellan reguljär utbildning och uppdragsutbildning för meriteringsnivå 1.

- LiU avstyrker att 15 hp för meriteringsnivå 1 måste fördelas 7,5 hp uppdragsutbildning och 7,5 hp reguljär utbildning. Innehållet i utbildningen, och inte formen, bör vara i fokus.
- LiU förordar att kravet för meriteringsnivå 1 omfattar 15 hp, vilket kan uppnås inom reguljär utbildning och/eller uppdragsutbildning.

Om yrkeskompetens och undervisningskvalitet är i fokus så är kvalitet i lärarnas utbildning det centrala, inte formen för densamma. Därför anser LiU den låsta uppdelningen i 7,5 hp reguljär utbildning och 7,5 hp uppdragsutbildning för meriteringsnivå 1 kan ifrågasättas. Kravet bör istället vara formulerat att det omfattar 15 hp, vilket kan uppnås inom reguljär utbildning och/eller uppdragsutbildning.

Övergångsbestämmelse för meriteringsnivå 1

- LiU tillstyrker den föreslagna tidsbegränsad övergångsbestämmelsen för meriteringsnivå 1.

LiU är positiv till den föreslagna tidsbegränsad övergångsbestämmelsen för nivå 1 för de med minst 12 års yrkeserfarenhet. Denna typ av erkännande av lärare med lång yrkeserfarenhet är centralt för att professionsprogrammet ska ha legitimitet i lärarkåren.

Krav på 30 hp på avancerad nivå för meriteringsnivå 2.

- LiU avstyrker kravet på 30 hp på avancerad nivå för meriteringsnivå 2, eftersom fokus ska vara på undervisningskvalitet och inte på att sikta mot en generell examen.

Rapportförslaget anger minsta antal högskolepoäng som ska ligga på avancerad nivå, vilket är logiskt om strävan är att uppnå en generell examen. Inte någonstans i

rapporten redogörs dock för hur den avancerade nivån i sig leder till ökad undervisningskvalitet. Om undervisningskvalitet sätts som utgångspunkt istället för generella examina, så behövs inte samma läsning vid avancerad nivå. Då kan kravet om minst 30 hp på avancerad nivå för meriteringsnivå omvärderas. Det centrala är att det fördjupar, inte upprepar. Beroende på vad som har ingått i lärarexamen kan även en kurs på grundläggande nivå vara en fördjupning (G2-nivå).

Utpekade ämnesområden

- LiU tillstyrker att såväl fördjupning som breddning och specialisering ska kunna ingå i den nationella strukturen.
- LiU tillstyrker att kurser som ger breddad behörighet ingår.
- LiU avstyrker att professionsprogrammet låses fast vid ett antal utpekade huvudområden, då kursernas innehåll och inte dess huvudområdesetikett är avgörande för om de leder till stärkt kvalitet i undervisning och stärkt yrkeskompetens.

Det är bra att lärarlyftskurser som ger breddad behörighet kan ingå. Eftersom innehåll, och inte form, är det centrala för att uppnå stärkt yrkeskompetens, förutsätter LiU att även kurser inom lärosätenas reguljära utbud som leder till breddad behörighet därmed också ingår i strukturen.

LiU avstyrker att man låser fast vid vissa utpekade specifika huvudområden. Det finns stora utmaningar med att låsa fast sig i vissa huvudområden då detta är ett begrepp kopplat till generella examina. Men kopplingen mellan generella examina och undervisningskvalitet framgår inte i rapporten.

Innehållet i den aktuella utbildningen är mer centralt än vilket huvudområdet som har satts som etikett på utbildningen. De innehållsområden som pekas fram som relevanta på s 58 i rapporten, som tex bedömning och betygsättning, hållbar utveckling, digitalisering, språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt, tidig läs- och skrivinlärning kan finnas i många kurser utanför de huvudområden som pekas ut. Om man enbart låser fast sig vid de huvudområden som pekas ut i på s 57, så riskerar viktiga kurser som bidrar till stärkt yrkeskompetens och stärkt undervisningskvalitet att falla utanför professionsprogrammet.

Om man ändå håller kvar vid huvudområdena ser LiU det som helt centralt att det finns en formulering om ”eller motsvarande” och att motsvarandebedömning görs för utbildningar med relevant innehåll som har annat huvudområde eller saknar huvudområde. Kurser inom det reguljära utbudet som inte syftar till att ingå i en generell examen kan stå helt utan huvudområde. Om kursen ska ingå i huvudområdet behöver den ingå i en progressionsstruktur som tar hänsyn till kraven för generella examina på grund eller avancerad nivå. Om fokus inte är på de generella examina, utan på stärkt yrkeskompetens och stärkt undervisningskvalitet behöver innehållet i utbildningen och inte huvudområdesetiketten stå i fokus.

Om Skolverket upplever det problematiskt att göra denna motsvarandebedömning går det att lösa genom samverkan med lärosätena.

Meritering genom praktikhäna forskning

- LiU tillstyrker att insatser inom praktikhäna forskning räknas som meriterande.
- LiU ser behov av översyn av förslaget att insatsen i praktikhäna forskning alltid ska motsvara just 7,5 hp.
- LiU framhåller vikten av att populärvetenskapliga och professionsvetenskapliga publiceringar räknas som meriterande för att resultaten ska spridas inom lärarkåren.

LiU är positiv till att insatser inom praktikhäna forskning ska räknas som meriterande i professionsprogrammet. Det är en viktig del i att stärka såväl undervisningskvalitet som lärarprofession. LiU inser också svårigheten i att bedöma vilken typ av publicering som ska räknas och att bedöma omfattningen av den enskildes insatser. LiU vill dock framhålla att insatsen för medförfattarskap kan variera stort och därför vore ett intervall av möjliga hp önskvärt. För vissa kommer annars motsvarigheten till 7,5 hp att vara mycket generös, för andra kommer det bara motsvara en liten del av den reella insatsen.

LiU anser att frågan om vilka publiceringar som ska räknas är av stor vikt, och den frågan problematiseras inte i rapporten. Om fokus är undervisningsutveckling så vore det kontraproduktivt att bara räkna artiklar i vetenskapliga tidskrifter. Det skulle tyvärr inte leda till spridning inom lärarprofessionen. Det är därför centralt att professionsvetenskapliga och populärvetenskapliga kanaler räknas, för att underlätta att resultat sprids till andra lärare och därmed bidrar till ökad undervisningskvalitet även utanför det egna projektet.

Uppdragsutbildningar

- LiU tillstyrker att programmet omfattar såväl reguljär utbildning som uppdragsutbildning. Det är inte formen för utbildningen utan dess innehåll och kvalitet som avgör om det leder till stärkt undervisningskvalitet.
- LiU anser att uppdragsutbildning som görs på uppdrag av huvudmännen också ska omfattas i strukturen.
- LiU framhåller vikten av kvalitet i uppdragsutbildningarna, för att kunna uppnå stärkt undervisningskvalitet och för att värna programmets legitimitet.
- LiU framhåller vikten av transparenta processer i Skolverkets förberedelse för och upphandling av uppdragsutbildning.
- LiU framhåller att antalet platser på VAK måste stå i proportion till efterfrågan.
- LiU ställer sig positivt till att olika inriktningar av VAK tas fram för olika lärargrupper.

LiU är positiv till att meritering sker genom såväl reguljär utbildning som uppdragsutbildning.

LiU vill också framhålla att även uppdragsutbildning som lärosäte gör på uppdrag från en enskild huvudman bör kunna ligga till grund för meritering. Återigen är det innehållet i utbildningen och inte formen för den som avgör om den leder till stärkt undervisningsutveckling och yrkeskompetens.

För att professionsprogrammet ska ha legitimitet i lärarkåren är det helt avgörande att de uppdragsutbildningar som tas fram av Skolverket upplevs som relevanta och håller hög kvalitet. För att uppnå det behöver Skolverkets processer för framtagande av utbildningarna vara transparenta och tidsramarna får inte vara för snäva. Varje lärosäte har ansvar för att kvalitetssäkra de uppdragsutbildningar som lärosätet ger inom ramen för sitt eget kvalitetssäkringssystem. (Jmf UKÅ:s rapport *Lärosätenas uppdragsutbildning Granskning av effektivitet, kvalitetssäkring och regelefterlevnad*, 2024) Skolverket har ansvar för att kvalitetssäkra sina processer och tidsramar.

LiU förstår den bakomliggande tanken med kursen Vidareutveckling och analys av kvalitet i undervisning (VAK). Samtidigt så medför utpekandet av en och samma kurs för alla lärare i Sverige som ska nå meriteringsnivå 2 eller 3 stora utmaningar. Kvalitetsaspekten som pekats på ovan är helt avgörande för kursens, och därmed hela professionsprogrammets, legitimitet. I rapporten diskuteras hantering om det blir många fler sökande än det finns platser och i det läget förordas lottning. LiU ser inte något realistiskt alternativ till lottning, men samtidigt undergräver det programmets legitimitet om lärares fortsatta karriärsteg och utvecklingen av undervisningskvalitet faller på att bli bortlottad. Därför är det helt centralt att antalet platser på VAK ställs i proportion till efterfrågan.

LiU ser positivt på att olika inriktningar av VAK tas fram för olika lärargrupper.

LiU betonar vikten av kontinuitet och långsiktighet när det gäller uppdragsutbildningarna. Samtidigt är det också att största vikt att de, liksom hela professionsprogrammet, utvärderas och att revideringar görs utifrån utfallet av utvärderingarna.

Behov av särskilda insatser för specifika lärargrupper

- LiU tillstyrker att det kan behövas särskilda insatser för t ex gruppen yrkeslärare och grundlärare i fritidshem.

LiU instämmer i bedömningen i rapporten att det kan behövas särskilda insatser för vissa lärargrupper. Yrkeslärare är en sådan grupp som också lyfts fram i rapporten. Grundlärare i fritidshem är en annan sådan grupp. LiU har god kompetens inom såväl yrkesdidaktik som fritidspedagogik och ser det som prioriterat att bidra i detta arbete.

Struktur för samarbete mellan Skolverket och lärosätena

- LiU tillstyrker att det fortsatt finns behov för ett forum för samverkan mellan Skolverket och lärosätena.
- LiU framhåller vikten av att lärosätesrepresentanter till detta forum utses i transparenta processer, att det är tydliga mandatperioder och att det är rotation mellan vilka lärosäten som är representerade.

Handläggningen av beslutet

Beslut om detta yttrande har fattats av dekan för Utbildningsvetenskap Håkan Löfgren efter föredragning av prodekan Anna Johnsson Harrie.

I beredningen av remissen har deltagit samordnande utbildningsledare Sofia Kvist Lindholm, utbildningsledarna Helena Loborg och Hannah Grankvist, föreståndare för LiU Skolsamverkan Ulla Kerren samt föreståndare för LiU Uppdragsutbildning Erica Byström. Synpunkter har även inhämtats från Studentkåren för filosofisk fakultet och utbildningsvetenskap (StuFF) vid Linköpings universitet samt företrädare för regionala skolhuvudmän.

Håkan Löfgren
dekan Utbildningsvetenskap

Anna Johnsson Harrie
prodekan Utbildningsvetenskap

Sändlista:

Utbildningsdepartementet
Prefekter UV
LiU Skolsamverkan
LiU Uppdragsutbildning
StuFF
Dokument- och arkivenheten